

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Negyed évre 1 frt. 50 kr.
Egyes szám ára: 15 krajczár.

Előfizetni csupán a kiadóhivatalnál lehet
B.-Gyarmaton.

Kiadóhivatali pénzek, reklamációk és hírdetések a kiadóhoz intézendők.

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HÍRADÓ.

Politikai, társadalmi s közgazdasági hetilap.

A lap szellemi részére s a nyitlathoz
vonatkozó minden közlemények a szer-
kesztőhöz küldendők.

Hirdetések díja: öt hasábon petita
6 kr. — Nagyobb és többzori hírdé-
tések jutányosan eszközölhetők.

Bélyeg minden beiktatásnál 20 kr.

Írultat garmond szór. 20 kr.

Előfizetési felhívás.

„Nógrádi Lapok“

1885-ik évfolyamára.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Negyed évre 1 „ 50 kr.
Egy hónapra — „ 50 kr.

Az előfizetési pénzek egyedül a kiadóhoz csu-
szor, — legcélszerűbben postautalvánnyal, —
a nyomtatandó példányok s pontos szétküldés tekin-
tetéből, mielőbb beküldendők.

Kék László,
kiadó a lap tulajdonosa.

Horváth Danó,
fel. aszerk.

Megyei vasutunk.

E hó 13-án B.-Gyarmaton a megyeszék-
házának díszes nagy termében igen élénk ér-
deklődés mellett tartott meg a vasuti ér-
dekeltségi közgyűlés. Fölül 200 részvényes
jelent meg megyénk közép és alsó részének
közel és messze vidékéről. A jelen voltak nagy
száma igen tarka képét nyújtotta társadalmun-
nak. Volt itt nógrádmegyei, honti, pestmegyei
nagybirtokos, kisbirtokos kereskedő, iparos és
egyszerű földműves. A közös érdek íme mi-
ként egyesíti az embereket! Ezen nagymérvű
érdeklődésből méltán levonhatjuk a követke-
ztetéseket s ezek azok, hogy ez a vidék fejlet-
tebb gazdasági viszonyai mellett megfelelő
közlekedési eszközök hiányában szenvedvén,
belátta, hogy vasut nélkül nem boldogulhat,
s minthogy ezt belátta, minden áron és min-
den áldozattal oda törekszik, hogy a tervezett
vasut kiépítessék; a vasut kiépítése iránt fel-
támadt ezen érdeklődés és vágy oly arányú,
hogy ezen érdeklődés és vágy előtt, mind azon
akadályok, melyek a tetté érlelést gátolnák,
eltörpülnek s elenyésztetni fognak.

Egy szóval, a vasutnak minden áron ki-
 kell épülnie, még az esetben is, ha amint
Szontagh Pál képviselőnk toszájában kifejezte,
önerőnkre lennének hagyatva.

Ezen határozott akarat mellett tanúskodik
főispánunk nagyszabású lelkesítő beszéde, ezen
határozottság mellett szól Scitovszky János
alispán korrekt előadása az eddigi tárgyalá-
sokról, ezt igazolja a közönség nagymérvű ér-
deklődése és ha még kell, további áldozat-
készsege.

De ha mindezek nem lennének, úgy ön-
ként fel kellene buzdulnunk a kormány atyás-
kodó intézkedéseire, melyeket vasutunk iránt
tanusít. Hiszen a kormány vasutunk ügyében
csak nem azt mondja: íme jó Nógrádvármegye,
ki a hazafiságnak mindig zászlóvivője voltál,
építs vasutat, én felkarollak téged testestől
lelkestől, s csak egyet kötök ki, ahhoz sem ra-
gaszkodom merőven, hogy hazafisági tekinte-
tekből kösd össze ezt a vasutat a magyar ál-
lam vaspályával!

A kormány nemcsak elfogadta Nógrád-
megye közgyűlési határozatát, hanem, quasi
lelkesítő felhívást intézett Pest-pilis Solt-Kis-
Kunmegye atyánságaihoz is, s ott a jul. 14-ki
közgyűlésen egy tekintélyes egyénből álló
bizottságot küldtek ki ezen ügyben. (Ezen
bizottság tagjai, Földváry Mihály alispán, to-
vábbá: Bellaágh, Rudnyánszky, Szivák, Dr.

Freysinger és Kovácsi urak, mindannyian a
megye jelesei.

Ily auspiciumok és a magyar kormány
ily atyai gondoskodása mellett valóban nekünk
is lehet valamit engednünk. És engednünk is
ha kell, mert mi a vasut létesítését komolyan
s minél sürgősebben kívánjuk. Mi nem ragaszkod-
unk merőven a váczi összeköttetéshez, bár
ez volna reánk nézve bizonyos tekintetből
a legtermészetesebb. Részünkről tehát csak
annyiban engednénk valamit, amennyiben a
váczi ductust elejtetnők s szakítanánk az ohaj-
tott dunai összeköttetéssel. De ha ezt nem vi-
hetjük keresztül, akkor ahhoz kell ragaszkod-
nunk, amit keresztül vinni lehet. Értjük mi
a vácziak felzúdulását, érezzük azon megjeg-
zések hatását, melyekkel minket a „Váczi Köz-
löny“-ben érintettek, vádolván minket „önös-
séggel és cserbenhagyással“; de hát arról nem
tehetünk, hogy tervünk nem sikerült, s hogy
minket is cserben hagytak, s jóformán másfél
esztendőtt vettek el culturalis életünkől.

Az alispán, ki ezen ügynek lelke, s nem
afőle ember, akivel bárki is csak úgy fél-
váltól beszélhetne, s nem az, aki a hatalmas
osztrák államvaspálya szécsélyeivel nem tudna
szembeszállani, jól meggondolta a dolgot, mi-
dön a váczi tervvel szakítani kénytelen volt.
Gondolkozott ő az egész megye helyett, s csak
úgy ment bele azon nagyszabású indítványba,
mely sachot mond az osztrák államvaspálya
társaságának, és a magyar érdekeknek inkább
megfelelő irányt jelölt ki.

Az érdekeltség mely míg egyrészt min-
den áron célt akar érni, másrészt szeretett
alispánját sem hagyhatja cserben, nagy lelke-
sedéssel adta át a fehér lapot, melyre a me-
gye által és nyomban az érdekeltség által meg-
választott vegyes bizottság a vonal irányát
úgy a mint a körülmények hozzák magukkal
felírhatják.

Az érdekeltségi közgyűlés.

A közgyűlés fel 11 kor vette kezdetét. Notabili-
tásaink közül részt vettek, az előző főispánon, vala-
mint alispánon kívül, Szontagh Pál val. belső titkos
tanácsos s országgyűlési képviselőnk, Huszár László,
Reményfy József, Harmos Gábor, gr. Pejacevich Art-
hur Kövy Tivadar, Csémicsky Károly, Kacsóvics Lajos,
Világhy Nándor, Sebestiáni Adolf stb; a honti nota
híltások közül: Dacó Pál, Podhorazky György, Lasz-
kár Miklós, Laszkár Pál és Braunmüller Sándor, Pest-
megyéből: Veres Károly, Dr. Suhayda István stb.

Gr. Györky Ábrahám, főispán úr excellenciája
megnyitván az ülést, körülbelül a következő beszédet
mondta el:

Tisztelet érdekeltség!

Ha valaki látni akar, lehetetlen hogy ne lássa
azt, hogy edes hazánk 1867 óta mint mindenben, úgy
a közlekedés emelése terén is nagy előhaladást tett.

Constatálható ez abból is, hogy alig van megye,
melynek székvárosa, vasutal ne lenne összekötve.

Azonban oly szerencsétlen helyzetben áll: van
oly megyei székváros, mint e megyének székvárosa,
B.-Gyarmat, melyet 6—7 mérföld választ el a vasutól.

T. érdekeltség! Itt már több ízben volt szó a va-
sut megteremtéséről. Örömmel tapasztaltuk, hogy ezen
ügy, mely nemcsak B.-Gyarmat, de az egész megye
érdeke is, valahányszor szőnyegre került, mindig a
legnagyobb lelkesedéssel karoltatott fel. De sajnálat-
tal tapasztaltuk, hogy minél szebb és kecsesebb szí-
nekben tűnt fel a láthatáron ezen ügy, annál inkább
szétáztak a vélemények, s ennek tulajdonítható, hogy
a várt kedves idea testé soha sem vált.

Most midőn a megye kitűnő alispánjának a vasut
létesítését célzó s a megye közgyűlése által elfogadott

indítványa forog szőnyegen, arra kérem a t. érdekel-
teket, hogy az alispán urat, akinek más érdeke és
óhaja nincs, mint hivatászerűen a közügyeknek élni,
törekvésében és jóakarattal célzataiban együttesen egy-
akaratú és összehangzóan támogatni sziveskedjenek;
ez esetben azon erős meggyőződésünk adódik kifeje-
zésre, hogy a kívánt cél el lesz érve s a megyeszék
városának mihamarább leszén vasuti összeköttetése. (A
beszédet szólni nem akaró éljenzés követte.

Ezután az alispán indítványára felolvasatott a
részvényesek névsora mely közel három negyed órát
vett igénybe.

A névsor felolvasása után Scitovszky János alispán
egész részletesen előadta a tervezett vasut ügyében
eddig tett összes intézkedéseket, a L. Falk Zaigmond-
dal, valamint az osztr. államvaspálya társasággal foly-
tatott tárgyalásokat. A kimerítő jelentésből a dolgok
jelen állásáról mindenki bő képet szerzett magának.

Miután L. Falk Zaigmonddal és az osztrák állam-
vaspálya társasággal folytatott tárgyalások — mint
tudjuk — eredményhez nem vezettek, az ügyet a megye
vette kezébe, s ennek folytán a megyétől nyert meg-
hatalmazásához képest az alispán a magyar államvas-
pályával leendő csatlakozás céljából a concessio meg-
szerzése iránt intézkedett.

A megye ismert vasuti határozatára a közmunka
és közlekedési m. kir. ministeriumtól 23266. sz. a kö-
vetkező örveletes leirat érkezett Nógrádmegye közön-
ségéhez:

„Folyó évi jun. 3-án tartott rendes közgyűlésben,
a b gyarmat-gödöllői helyi érdekű vasutak létesítése
iránt, a megye alispánjának indítványa folytán 31. egy-
ez. a. hozott határozatára, kapcsolatban a folyó hó 4-én
kelt 23266. sz. leirattal, a következőkről értesitem
a megye közönségét.

Az idézett határozatnak 2. ik pontját melyszerint
a megye alispánja felhatalmaztatott, hogy a nevezett
vasutra vonatkozó előmnunkálathoz költségeit a köz-
munka pénztárt a multból illető követelések terhére
utaltványozza, ámbár sem az a követelések összege, sem
pedig az előmnunkálathoz költségek előirányzati összege
ki nem mutatott, mégis tekintettel az ügy közérdeke
váltára, a megyei közmunka ügyre vonatkozó törvényes
felügyeleti jogomnál fogva, kivételesen és azal hagyom
jóvá, hogy az imént említett hiányt a megye közönsége
jelen leiratom vétele napjától számítandó 15 nap alatt
felterjesztéssel pótolni tartozik, megjegyezvén, misze-
rint nincs kifogásom az ellen, hogy a megye közön-
sége által a fennebbi módon előlegezendő és külön
számlán nyilvántartandó összegek később az 1880.
XXXI. t. cz. szerint nyújtandó, vagy egyébként tör-
vényileg meghatározandó segélyezésbe beiktassanak.

Ami a megye közönsége többször értelt határo-
zata 3. ik pontjának jóváhagyásomat illetve intézkedé-
seimet igénylő részeit illeti, ezekre vonatkozólag tudatom
a megye közönségével, hogy az ezen határozati pont
jelzett részei felett csak akkor fogok érdemileg nyilat-
kozni, midőn a kérdéses vasut létesítését célzó enge-
délyezési tárgyalás megtartott és előttem úgy a ter-
vek és költségvetés mint általában az érdekeltségi és
egyéb összefüggő tárgyalások eredménye, ugyanezen
a hozzájárulási összegek ismertek lesznek, mely irány-
ban annak idején részletes felterjesztést várok.

Midőn még megjegyezném, hogy Pest Pilis Solt
és Kiskun megye közönségét egyidejűleg felhívtam, hogy
saját jól fel fogott érdekében a megindított mozgalom
saját területén és a megye közönségével válvatva elő-
mozdítsa, illetve magáéva tegye, biztosítom egyaszer-
mind a megye közönségét, miszerint ebbeli közérdeke
törekvésében tölem telhetőleg támogatni kész vagyok
Kelt Bpestben, 1885. július 8-án.

Br. Kemény.

Ezen leirat az érdekeltség részéről köz örömmel
fogadtatott.

Scitovszky János b. elnök alispánnak minden
irányban felvilágosító előterjesztése után Harmos Gá-
bor szólalt fel, s kifejezést adott azon kedvezőtlen han-
gulatnak, melyet az eddigi érdekeltségben, a váczi-
b. gyarmati vasutvonal létesítésének megbísnolása kel-
tett, s mely annál süjtőbb, minthogy a megbísnolása
az alispán által előadottakból kitűnőleg, oly két alap-
okra vezethető vissza, melyet leközdeni, sem egy má-

talán szerencsésebb vállalkozónak, sem magának az ügy kezébe vett törvényhatóságnak nem állhat módjában, s e két főok: a közlekedési ügyi miniszter úrnak fölötté tartózkodó magatartása, s az osztrák magyar államvasút-társaságnak cselzatos és határozott vonakodása a csatlakozási pontozatok illetve szerződés előleges megkötése vagy legalább megállapítása tárgyában, mely nélkül pedig érdekeink, minden biztosíték nélkül lennének kiszolgáltatva a nevezett társulatnak. Ily kedvezőtlen körülmények beálta folytán üdvözölünk kell a megye alispánjának önzetlen felépítését, halás elismeréssel fogadnunk, a megye közönségének áldozattal járó határozatát a azon kedvező fogadtatást, melyre ez új irányú vasutvonal a nemléti. köz-munkaügyi miniszter úrnál a leiratból kiolvashatólag találta, s habár kétségtelen, hogy B. Gyarmat és vidékének a részbeni érdekeit legkimerítőbben a B. Gyarmat-Vács közti tervezett vasutvonal elégítendő ki, de ennek ez uttal s a contemplált módon való kiépítése megkívánván, a vonal eleste mellett az eszméletlenségbe bele nem nyughatunk s magunkérvá kell tenünk a megye által elfogadott indítványt minden következményeivel együtt, ezért is indítványozza, hogy az eddigi érdekeltség fenntartása s a kiküzdött eredményeknek fel nem adása mellett, ez érdekeltség tegye magáévá a megye által elfogadott irányt és módokat, szabad kezet adva a csatlakozás helyet illetőleg, s a megyeileg kiküzdött végrehajtó bizottság küldjön ki az érdekeltség hat tagot a tegye magáévá az alább közlendő nyilatkozat szövegét, s ekként biztosítsa a szükséges 300,000 forintnyi összeget. utal azon kedvező körülményre, hogy az elő munkálati költségek a megye által biztosítva lévén, előleges áldozatra szükség nincs, — s a b. gyarmati takarékpénztár részéről az újvonatra 10,000 forint, úgy a maga mint meghatalmazója Hanszky Márton részéről aláírt 1000-1000 forintnyi összeget szívtal is felszámolja.

Elfogadjuk! Elfogadjuk! Magunkérvá tesszük hangzott ismételtelen minden felől, s az e közben felállott Veres Károly váci református lelkész s becekei birtokos által a váci vonal érdekében, tartott bőszabb beszéd meghallgatása után, melyből kitűnt, hogy a nevezett úr az előadottakat meg nem érve, otthon készített beszédét, oly irányban elmondá, mely az eddigi érdekeltség fenntartása mellett, megtámadva nem volt, ismételt és hangos felszólalások mellett kívánta az indítvány határozatát emelését, főleg miután Dacó Pál és Podhorzky György hontmegyei nagyobb birtokosok és érdekeltek az indítványt teljes lélekkel magukérvá tették s miután Scitovszky felszólamlása Veres urat is meggyőztatta illetve felszólalását kellő értékre lezáraltította.

Ez ekként elfogadott indítvány alapján a megállapodás illetve határozat következőkben nyert kifejtését:

A váci b. gyarmati vasut vonal a fennforgó s az érdekeltség előtt ismert körülmények folytán ez idő szerinti kivételnek nem mutatkozván s tekintettel azon körülményre hogy Nógrádvármegye törvényhatósági közgyűléséből 31 szám alatt megye alispánját egy B. Gyarmatot a magyar államvasutak alkalmas pontján összekötő vasuti vonal előmunkálatainak kérésére utasította, mely elő munkálati engedély a köz-munka és közlekedési ministerium 23265 szám alatt nemcsak hogy már engedélyeztetett, de 23265 szám alatt egyúttal a közlekedési miniszter önagyméltósága hathatós támogatását is kiáltásba helyezte, az érdekeltségi nagy gyűlés érdekeltségét ezen vonalra is kiterjesztendőnek határozta; mihez képest az előbbi vonalra aláírt kötelező nyilatkozatok érvényének továbbra is fenntartásával azok hatályát egy újabban aláírandó s legnagyobb részben tényleg azonnal alá írt nyilatkozattal az utóbb említett vonalra is átruházta s újabban megválasztott illetve kiegészített végrehajtó bizottságát utasítá, hogy az ekként nyert szabad kezet az érdekeltség javára a körülmények adta helyzeihez képest használja fel, önként értetvén hogy a kizárólag első vonalra szóló s az újabban tervbe vett vonalra ki nem terjedt kötelező nyilatkozatok csak a váci b. gyarmati csatlakozás esetén lennének igénybe vehetők.

Ennek folytán a megyei közgyűlés által kiküldött gróf Gyurky Ábrahám elnöklése s Scitovszky János helyettes elnöklése alatt Hanszky László Reményffy József, Huszár László Dessewffy Ottó, Harmos Gábor Beniczky Árpád tagokból álló küldöttségbe az érdekeltség részéről gróf Zichy Nándor, Szontagh Pál, Paleszky Ágost, Dacó Pál, Madách Károly, Hoffmann Jakab választottak, jogtanácsosul Kövy Tivadar ügyvéd kértetvén fel.

A pótnyilatkozat szövege következőben fogadtatott el:

Nyilatkozat. Alulírott tekintettel azon körülményre hogy a Váci B. Gyarmatra tervezett vasutvonal kiépítése bizonytalanná vált, más részről tekintve, hogy Nógrádvármegye közönsége nevében és megbízásából a megye alispánja előmunkálati engedélyt nyert egy

B. Gyarmat-Gödöllő illetve Aszódra vezetendő vasut vonalra, ezennel kijelentem, hogy amennyiben a váci összeköttetés akár vállalkozás, akár az osztrák magyar állam vasut-társaság által nem eszközöltetnék, az általam ezen vonalra már előbbról aláírt összeget, a B. Gyarmatról kiinduló s a magyar állam vasutvonalba futó vasutvonal létesítésére is felajánlom, az előbb elfogadott fizetési feltételek mellett.

Végre az eddig még egy általán az érdekeltség körébe nem lépett érdekeltek részére a fenti nyilatkozat megfelelő módosítására mondatott ki fogantatásandónak.

Elnöklő főispán s excellenciája legvégül felkérte, hogy az ekként kiegészített végrehajtó bizottságot, a teendők minél gyorsabb foganatosítása végett egybe hívni sziveskedjék; minek folytán az egybe-hívott végrehajtó bizottság a délutáni órákban megtartá tanácskozást s a legközelebbi teendők iránt kellő megállapodásokra is jutott.

Fölhívás Nógrádvármegye közönségéhez, a b. gyarmat-budapesti vasút érdekében.

Azon föltevésből indult ki, hogy a „Nógrádi Lapok” vezércikkbe híven vissza tükrözendő megyénk alispánjának azon jelentését, melyet az e hó 13-án megtartott vasuti értekezleten a közönség elé terjesztett.

Ezen jelentésből tudjuk, hogy Nógrádvármegye az első kezdeményezők kezéből kivette a zászlót; miután sem az osztrák állami vasut társaság igazgatóságánál nem tudta kieszközölni a váci csatlakozást, sem a magyar kormánynál az engedélyt, s ezzel az érdeklődő közönséget napról-napra jobban lehangolta. A megye tehát derék alispánja indítványára, száz ezer forint aláírása után, kibontotta a zászlót; kieszközölte bár igen nehezen, a kormány engedélyt a váci vonalra is, hogy a nagy közönség óhajának eleget tegyen; de miután az osztrák társaság igazgatósága kancaal szemmel nézi, hogy Nógrádvármegye és B. Gyarmat honti vidékének fő forgalma Budapest felé irányoztassék, s a helyett azt szeretné, hogy a nána-ípoly-sági vasut B. Gyarmatig s innét tovább kiépítettén, a forgalom Bécs felé tereltesse, s azért az osztrák társaság mind ez ideig csak fél válról beszél még egy vármegyével is: nem maradt egyéb hátra, mint kiadni a jelszót, hogy, veletek s általatok ha tetszik, s nélkülötek és ellenetek ha kell. Ma tehát ott állunk, hogy a megye és a szövetségi bizottság a szabad kezet kapott megkötni a szerződést az osztrák társasággal, ha az méltányos feltételeket szab; ha pedig nem: a magyar vaspályák igazgatóságához fordul, és vagy Aszódra, vagy Gödöllőre, vagy esetleg közvetlenül Budapestre fog csatlakozni a magyar vaspályához. Rendelkezik a bizottság elgondoló pónszel is valamennyi vonal fölmérésére, hogy a legalkalmasabbat kiemelhesse.

Hanem a mi végett a tollat kezembe veszem, az azon ügydöntő igazság bebizonyítása, hogy Nógrádvármegye nem csak érdeke, de hazafisága is megköveteli, hogy a megye közvetlen összeköttetésbe hozassék Budapesttel; mely az európai tekintélyek véleménye szerint, első rangú világváros s van a természet által kijelölve; és oly mértékben szépül és népesedik, hogy a világot bámulatra ragadja. Ma holnap óriás gyárváros lesz belőle, s így központi fekvésénél fogva, igazán az ország szíve, a melyen keresztül kell látni a nemzet összes életképességének. Budapestnek kell az ipar és kereskedelem központjának lenni, a honnét a forgalom elárul úgy a bel valamint a külföldre. Nem telik abba egy század, hogy Budapest néposágnak néve meg fogja haladni Bécset, és így egy magában is oly fogyasztó piactól fog képzenni, hogy a haza mezei vidékének is, s annál inkább a tözsom-szód Nógrádvármegyének nagy érdekében áll, hogy azal olcsó és gyors közlekedése legyen. Azt minden gondolkodó ember tudja, hogy kitűnő borainkkal világherkedelmet csak akkor üthetünk, ha a sok borhamisító kezéből, egy Budapestre székelt, a kormány közvetlen fölgyelete alatt álló, országos borászati egy-let voendi kezelése alá az ország jóles termékeit; az készíti kereskedelmi cikké a fogyasztó bel és külföldi közönség izléséhez képest; és ezen országos egy-let az ő tiszta czége alatt, fogja közvetíteni boraink világh forgalmát; és így kell ennek lenni a ma holnap fölvirágozó hazai ipar egyéb cikkeivel is; mert a termelő az iparos az ily nagy vállalatok keresztül vitelére képtelen.

Nem kicsinylen én a velős okokat, melyek Nógrádvármegye egy nevezetes vidékének lakosságát Vács felé vonják. Vács minden esetre oly pont, a hol a Dunával, a hatalmas és olcsó közlekedési eszközzel találkoznak; és a honnét Bécs felé is nyitva van az út, s így a gazda a maga termékeit jobban értékesítheti. Az elsőség tehát a sok vonal közül Vácsot illeti; mert onnét Budapesttel is összeköttetésbe jövünk, a mi a mi fő csatlánk. De ha az osztrák érdekek ezen össze-

köttetésünket megbiasítják: akkor még mindig az ország érdekek vonzanak becsületek Budapest felé, annál is inkább, mert a nána-ípoly-sági vasut, minden valószínűséggel ki fog építtetni B. Gyarmatig; s honnét a vasut Szécsényen át nagy valószínűséggel az Ipoly völgyén Losonczig fog idővel terjedni, hogy a megye közepén végig vonulván, jobbról balról jó vicinál köntak esélyével, annak az egész megye hasznát vehesse. Ha tehát Bécset meggyerhetjük piactul, ez Hont s Nógrádvármegye csak előnyére fog válni, miután módját adjuk annak is, hogy a bécsi iparral versenyeshessünk: de Budapesttel összeköttetésbe jönni, saját és az összes haza érdekében elengedhetlen polgári kötelességünk; mert tény az, hogy a belfogyasztás és a belkereskedelem bir legnagyobb fontossággal a nemzetekre nézve. A külpiazt elzárhatják előlünk a politikai s nemzetgazdasági érdekek; de ha egykor elégséges kő, vízi s vasutakkal fogunk birni, úgy, hogy egyik vidék a maga fölőlegét könnyen és olcsón szállíthassa a másik vidék szücsékre: ezen, a nemzet szabad rendelkezésétől függő belkereskedelem, belfogyasztás, egy magában virágzó állapotban fenntartja a gazdasági ipart és kereskedelmet. Tehát Budapest emelése, s annak milliónyi lakossággal bíró világvárosi alakítása, minden gondolkodó magyarnak kötelessége.

Oly stádiumba lépett a balassa gyarmat-budapesti vasut ügye, hogy a kedvező alkalmat elszalasztani, öngyilkosság lenne. És ha már a csak reménnyel kecsegtető első kezdeményezők föl hívása, oly tekintélyes összegű aláírást tudott eredményezni: a logika követelménye, hogy midőn egyes nyarészakodás helyett a vármegye áll az ügy élére, mely minden irányban kieszközölte kormány engedélyt, hogy a sikert biztosítsa; és a mely törvényhatóság föl hívására, maga a kormány közbenjárt Pestvármegyénél, hogy azt az érdeklődőség bebeszélje, és ezen hathatós közbenjárásnak immár sikere is van: akkor kell, hogy örvényeseket gyujtsunk a megye minden pontján, főleg a közvetlenül érdekelte vidékeken; ki kell botanunk minden irányban a zászlót, és remélem, hogy a kiesek a lelke ép, alája tér.

Bodnár István.

Általános jelentés

a budapesti országos kiállításnak 1885 május 21. 22. és 23. napján a szécsényvidéki gazdasági egylet tagjai által történt megbeszéléséről.

Az állattenyésztés minden időben egyik hívaló ágát képezte a mezőgazdaságnak; sokszoros oknál fogva fontos ez manapság a magyar gardára, mert nem csak a földmívelési és élelmészeti ősrégi szempontok és elvek kényszerítik őt okzerű és hasznos állattenyésztés módjának elsajátítására, hanem egyebekben felől az is, hogy a túlnépesedés folytán szikre szorult föld-birtok csak megfelelő marha-állomány tartása mellett lehető jóvedelmessé, főleg pedig az, hogy a kedvezőtlen bel- és külpolitikai viszonyok és állapotok mezőgazdasági földi terményeink, értékesítése ellenében sokszor selejtehetőbb terményeknek oly versenyért nyitottak, melyre ha becsülettel is, de csak kárral léphetünk s mintegy utaltatunk arra, hogy az e téren szenvedett hátrányt okzerű állattenyésztéssel tüssük helyre.

Ilyen, de bizonnyal nyomósabb nézetek vezették a szécsényvidéki gazdasági egylet választmányát, midőn elhatározta, hogy tagjait az országos kiállításunk megismerésére ép azon időre hívja fel s buzdítsa, mikor a bisott szarvasmarhák, valamint a bisott és tenyésztésűk időleges kiállításának ideje összecsett, tudniuk május 21. 22. és 23. ik napjaira.

A következő megmutatta, miként a szakheli jelentések feltűnteteni fogják, hogy a felhívás és serkentés teljesen helyén való volt, mert tanulmányozására hajlandó gazdaemberre nézve tanulságosabb része a kiállításnak alig lesz, mint az időleges kiállítás volt.

Azonban, miként sok más oly vállalatnál, melyek megingatlan erős akaratot feltételeznek, úgy itt is nagyigazságú életfözfőfiai tételnek bizonyult a szent írás ama mondása: „multi sunt vocati, pauci vero electi” és sajnálattal kellett tapa-stalnunk, hogy még a bejelentett 12 tag közül is csak heten indultunk el a kijelölt helyről és időben: Balás Antal, Krivácsy Antal Vancsó Béla, Dubravicsky Ádám, Krády Pál, Szabó Károly és a sorok írója s meglehetősen levert kedéllyel néstünk össze a pálfalvi indóházánál, hogy bizony csak ennyien vagyunk és nem többen, csak 21 én reggel, a kiállításra, jutottunk ama felvidító tudatra, hogy Hoffmann Ignác és Hittig Gyula bejelentett tag urak előbb érkezvén, már ott vártak ráuk, míg Jancsár Sándor és Zwirschütz János tag urak bejelentése nélkül jöttek és csatlakoztak hozzánk.

Az előző bors és zord időt 21 én reggel legeszebb derült nap váltotta fel, jótékonyan hatva a kedélyek felvidámitására is, hogy a meglepő szemléletet még kellemesebbé tegye.

Feladatunkhoz és csatlankhoz képest — mindent ellmőve — először is az időleges állatkiallítását szem-

léltük meg tömegesen. Erről szakbeli jelentések levén hivatalos értesítést adni, legyen elég itt csak annyit mondani, hogy szemtanúk komoly kijelentése szerint a bécsi rendezési évi bizott állatkijállítás csak eszerényen léphet a budapestiek nyomába. S valóban ha nem is láttuk volna Mittelman féle 4 bizott ökröt közt az első díjra méltatott 1000. kilogramm súlyú magyar faj ökröt, mely csak kvalitásra nézve előzhetne meg a lugosi szeszgyár által kiállított 1385, vagy a diószegi szeszgyár által kiállított 1320 kilogr. súlyú nyugoti faj bizott ökröt a többi más: megis élvezettel nyugodhatott volna meg szemünk az Albrecht főherceg bélyei uradalmából kiállított 35 darab állaton, melyek közül 22 — 1882-ben, a többi 1883-ban látott napvilágot, a melyek fejlődése, alakra és hizlálásra nézve annyira egyenlők voltak, mintha egyiket a másiktól fényképezték volna le.

Az állatok különben 2 csoportba voltak osztva; a gazdasági hizlálásra 21 kiállító 117 állattal, a szeszgyáriak 31 kiállító 164 állattal jelent meg.

A bizott juhok kiállításán, mely öt osztályba volt sorozva: merinó, francia fésűt, razzkák, angol búju bok és keresztelésből származók, — 39 kiállító 981 darabot mutatott be, — a tenyészjuhoknál, hol 160 kiállító 2084 darabbal jelent meg, (melyek közt 577 merino electoral negretti, 87. merino szővegygyapjas, 430. merino hazai fésűs, 311 merino francia, továbbá 235 rövid gyapjas és 59 hosszú gyapjas angol búju bok, nemkülönbön 34 hont razzka és 351 egyéb faj és keresztelés volt,) még a legelősz szemléletű szakértő is zavarban lehetett a véleményadásra nézve, míg a laikusnak elég volt látni azt például, hogy a bonnoveri gr. Mahner-féle 105 kilogr. súlyú, 27 hónapos bizott juh báta négy étkész egyénnek bátran szelgelhatott volna asztal gyanánt, vagy hogy némelyik állatnak 10—16 centiméter hosszú finom gyapjú borította testét, és egy pillantás a széleszörű berendezett aklok bármelyikébe meggyőzhette őt Németország egyik legtekintélyesebb gazdasági lapja amaz állításának valószínűségről, hogy ily gazdag juhkiállítás, mint a budapesti eddig egyetlen egy világkiállításán sem volt szemlélhető, de másrészt vidékünkre nézve ama kevésbé hiszelgő tanulságot kellett mindannyiunknak levonni a szemléletből, hogy a juhtenyésztésben még nagyon hátrul állunk a hogy az oly kitűnő juhászat is, mint a minót gróf Choroszky Igó csodrefalvi gazdaságában örömmel szemlélünk, még csak az ügybuzgó kezdeményezés stádiumán van.

Ha tekintetbe vesszük, hogy a kiállítási területen mintegy 90 pavillon van, melyek kisebb nagyobb mértékben tanulmányozásra érdemes tárgyakkal vannak elhalmazva, akkor nagyon is indokoltnak találjuk az egyes kirándulóknak amaz elhatározását, hogy 22-én mindenki szabad szárnyra bocsáttatott: szemlélje tanulmányozza azt, mihez hajlama leginkább vonzza, innét volt aztán, hogy meghatározott helyen és időben találkozáva, nem azt kérdeztük egymástól, mit látott egyik vagy másik, hanem elmondtuk azt, mit lehetne még haszonnal megtekinteni, mert mindennek tüzetes megtekintése nem 3 napot, de heteket venne igénybe.

Nemzeti intézet.

A nemzeti intézet jul. hó 12-én Huszár László úr elnöksége alatt választmányi ülést tartott, melynek igen fontos tárgya volt, t. i. a jutalmak megszavazása azon hazafias tanítók számára, kik a magyar nyelv tanításában a legnagyobb sikert mutatták fel. A jutalmak közül 8, — ötven frtos és 12 huszonöt frtos ötven frt jutalomban részesültek: Gönczöl János, Szék Gyula, Machnik István, Ifj. Bionik János, Gregor Lajos (másodizben) és Molnár György; huszonöt frt jutalomban részesültek: Osztróska Lajos, Honéczy János (másodizben), Koháry János, Krisznanóczy József, Mocsnay János, Strapáry Ágoston, Fontányi Sámuel, Gergely János, Szeverényi János, Tuppány Ferenc és Hromada Pál. — A választmány Deutsch Rezső és Simko Frigyes lelkész nraknak elismerő okiratot ad ki, amiért egyházaikban a hazafias szellemet terjesztik. — Végül iskolai fali táblákra és tankönyvekre 100 frt szavazott meg.

B-Gyarmat városa e hó 16-án képviselő testületi közgyűlést tartott, melyen a képviselők szóp számmal jelentek meg a különben az értelemi osztály tulajdonos számban volt képviselve. A gyűlés első tárgyat képezte az iskolaszék jelentése a helybeli polgári iskolában előfordult dolgokról. Az iskolaszék vizsgáló bizottsága által készített memorandum érdekfeszítő hatást gyakorolt a hallgatóságra, mert a polgári iskolai tanárok közt fenforgó kollektív ügyet, orsá minikkel festve egész részletességgel tárta fel, a oly

dolgokra is kiterjedt, melyek erkölcsi tekintetben polgári iskolánkat a legrosszabb hírbe hozhatják. Tar tókodunk e helyütt a vélemény nyilvánításától, mivel a valót egészen részleghajlatlanul a közigazgatási bizottság fejelemi bizottsága, melyhez az ügy felterjesztetik, lesz hivatalos felderíteni a feljelentettek ellenében igazságos határozatát meghozni. Annyi bizonyos, hogy a feltárt dolgok igen rossz benyomást gyakoroltak a városi képviselő testületre, a hogy emiatt a város közigazgatási bizottság utján a miniszterhez is felír a bajok gyors orvoslása végett.

Epen kapóra jött Bodnár István képviselő ur indítványa a polgári iskola reformjáról. Balás József úr igen helyesen jegyezte meg, hogy mennyire sok fél szeg intézkedés van a világon. Ugyanis B-Gyarmat lakosságának nagy részét a „lateiner“ osztály képezi mégis itt polgári iskola alakult; holott pl. Losoncz tele van iparossal, a így tehát ott indokoltabb volna a polgári iskola, mégis ott gymnasium létesítették. Bodnár úr indítványa ellenkező hatást keltett, a kimondatott hogy a város a polgári iskolának nem reformálására, hanem beszüntetésére, a ennek helyébe legalább egy 4 osztályú algymnasium emelésére fog törekedni. E célból egy 7 tagú bizottságot küldött ki a város. Az ipariskola költségvetése is bejelentetett, melyből kitűnik, hogy 935 frt szükségletre csakis 440 frt fedezet van; a deficit fedezete céljából a költségvetés felterjesztetik a közokt. miniszteriumhoz, ki ez évre 350 frt államsegélyt utalványozott ipariskolánkra.

Felolvasatott néhai Szűdy Henrikné végrendelete, ki a kórház alapra 100 frtot, a polgári iskolára 100 frtot és a városi szegények javára 100 frt hagyományozott, és Weisz Jakab végrendelete, ki a polgári iskolára 100 frtot hagyományozott. A hagyományok beszédével Hudecz Zsigmond ügyvéd bizatott meg. Több fontos tárgy a jövő ülésre halasztatott.

Irodalom.

A „Magyar Házaszony“ legutóbbi száma a következő érdekes tartalommal jelent meg: A család. Berezdy Kiss G. színlától — Az ezetől. Simon Emmától. — A polgár nevelése. — Könyvhaszn. Heti társ. — Popper Amáltól. — Hogyan fessünk. — Kérdés. — Magyar Házaszony“ olvasónőkhöz. — Kiállítás hírek. — Szólások. — Irodalom és művészet. Színház és zene. — Különfélék. — Hymen. — Kérdések. — Fővárosi bejárásai források. — Heti naptár. — Háziasszonyok legjobb tárgya. — Hirdetések. — „Munka után“ melléklet tartalma. — Megjegyzés. Bacsó Ferenczről. — Budapesti élet. Tölgyesi Mihálytól. — Az öltözködés művészete. — Feleletek. — Szakutalány. Kominek Isabellától. — Megjegyzések. — Szerkesztői árszámok. — Kiadókivétel postája. Vész és viharban. Angol regény. — Előzetési ár egy évre 6 frt. — Előzetesheti: B-pest V. nagykoros utca 19. sz. a. — Ajánljuk olvasóink figyelmébe.

„Gyulai Pál mágus.“ E csimben érdekes jellemrajzot közöl az „Ország-Világ“ 25. júl. 15-iki száma Benedek Elek tollából. Ezt követik: Tóth Lőrincz veterán költők szellemes epigrammái; Petefi Istvánról, a kitűnő rajzról, „Pataki és a néni“ című remek rajza és Hindortól. „Az örökség“ című egyfelvonásos szellemes vígjáték. A jelenléti szerkesztett lap többi közleményei a következők: „A palócok eszrit“ Vágváry Gáborról, (jellemző apróságok a palócokról); „Achilles sarkunk“ kiállításai tárcza — Y-tól; „Az árva“ (három képpel) Dosta Gyalától; „Dívatáborok“ dr. Cini-től; „Két vén gyerek“ rendkívül érdekfeszítő regény Gabányi Árpádtól; „Budapest világjárás“ humoros képek verseskkel; „Gyónás“ költemény Lipcsy Ádámól; „A történet hete“ Székely Huszár-tól. A képek közül megemlíti Kinnach László művészi rajzát, mely a társulók és tornászok ünnepélyt, a berkiárokok és vívómesterek versenyét tünteti fel. Ezenkívül több kiállítási köz volt. Az állandó rovatok, melynek gazdagága és élénklege meglepi, következők: Tudomány és irodalom, színház és művészet, újdonságok, a kiállításról, köznyelvi, vidéki élet, sport, hymen, gyászrovat, innen-onnan, rejtélyek. Az „Ország-Világ“ előzetési ára: január—decemberre 10 frt, jan.—júniusra 6 frt, aprilis—júniusra 2 frt 50 kr. Az „Egyetértés“ sel együtt: egész évre 28 frt, félre 14 frt, negyedére 7 frt, egy hóra 2 frt 50 kr. Az előzetési pénznek a Pallas irodalmi és nyomdai részvénytársasághoz küldendő, gránátos-utca 6-ik szám.

A „Képes Családi Lapok“ folyó évi 42-ik száma következő érdekes tartalommal jelent meg: Szívek játéka. (Elbeszélés) Balás Sándortól. — Ne közeleg! (Költemény) Kántor Imrétől. — Egy matrós regénye. Porosolt Kálmántól. — Bojtár. (Rajz) Jambor Lajostól. — Hazai fürdők. (II. Keszthely. Hévíz) Zarándtól. — A tenger titka. (Angol elbeszélés, folytatása. — Házaság pénzért. (Regény folytatása) Dr. Horváth Miklóstól. — Gyökerez gyógyítás. (Elbeszélés folytatása) Vaskovitsné-Seredy Isabellától. — Az országos kiállításról. (XVI. Minta-fogadó). — Aglaja néni unokahuga. (Elbeszélés vége) Munkácsi Kálmántól. — Köpmagyarázatok. — Mindenféle. — Képeink: Fokváradra. — Örök teknős békák. — A kigyó. — Miso a római Campagnában. — Melléklet: Az „Ingoványon át“ (regény) Székely Jánostól. 33—48 oldal. — A borítákon: Heti naptár. — Szak-utalány. — Szám-rejtély. — Összetett szám-rejtély. — Talányok megfejtése. — Megjölök névsora. — Jutalmak. — Hymen. — Gyászrovat. — Apróságok. — Szerkesztői postája. — Hirdetések. — Előzetési ár: negyedére 1 frt 50 kr. — Előzetesheti: Budapest Málnér Vilmosnál IV. Pápa-utca-utca 8. sz. Ajánljuk olvasóink pártfogásába.

H i r e k.

Személyi hírek. Gr. Gyürky Ábrahám főispán úr d. excellenciája jul. 12-én a székvárosba érkezett, hol

mánap a vasuti gyűlésen előzőit, a az nap este 7 órakor távozott B. postre. A vasuti gyűlésen Szontagh Pál tisztelt képviselőnk is jelen volt.

Hymen Özv. Nagy Istvánról szül. Somakowsky Anna urbólgyet, e napokban jegyezte el Szentiványi Zoltán úr B-pestben.

A vasuti közgyűlés után d. n. 2 órakor főispáni ebéd volt, közel 50-en vettek részt. A főispán vendégei voltak a katonai felvilágosító bizottság tagjai is, névszerint: Grúz Albert hon min. oszt. tanácsos, Deboursay tábornok, Gözönyi honvéd ezredes, Friesz Ottó közös hadseregbeli alezredes és dr. Gálly Endre törzsoorvos, kik e hó 13-án fejezték be itteni működésüket. Ott láttuk továbbá Dacsó Pál honti országgyűlési képviselőt, Podhorazky György hontmegyei volt alispánt, Laszkary Miklóst, Braunmüller Sándor és Laszkary Pál hontmegyei notabilitásokat. A pohár köszöntések sorát Pajor István nyitotta meg, éltevéen Nogradmegye szeretett főispánját, Podhorazky György a megye alispánját, Seitovszky János a katonai felvilágosító bizottság tagjait, Komjátby Anselm Szontagh Pál belső titkos tanácsos urat a országgyűlési képviselőket, Dacsó Pál a főispánt, Simko Frigyes kedves honti atyánkfiait, kiknek itteni megjelenése igen jó benyomást gyakorolt a kedélyekre. A toasztok sorát Szontagh Pál képviselő úr szívesen toasztja fejezte be, ki a vasuti érdekeltségre ártott poharat, kívánván, hogy az érdekeltség ha másképp nem hát a száj ereje és áldozataival építse ki a vasutat. Az ebéd, melyet derék váragnyunk, Tapolcsányi Ferenc úr rendezett, igen kitűnő volt, a a magyar pezsgő, mely elég bőven folyt, magára fokozta a hangulatot.

Hány gyerek születik egy percz alatt a világon? Wagner és Behm szerint 1839/45,300 az egész világ lakosainak száma, és pedig: Európában lakik: 312,398,480 lélek. Ázsiában lakik: 831,000,000; Afrikában: 262,190,000; Ausztráliában a szigetekkel együtt: 4,411,300; Amerikában pedig 86,116,020 lélek. A gondos feljegyzés bizonyította, hogy az összes halálozások száma évente 35,693,250; vagyis, hogy az egész földön naponta 97,770 ember hal meg. Ennek ellenében áll, a születés, még pedig naponta 204,800. E szerint minden perczen 70 gyermek születik.

A kir. tanfelügyelőkhöz a vallás és oktatási miniszter újabb rendeletet intézett, melyben figyelmezteti őket ama kötelességükre, hogy a kerületükbe eső minden iskolát évenként legalább egyszer meglátogassanak. Okot e rendeletre a miniszterben beérkezett jelentések adtak, melyekből az derül ki, hogy a tanfelügyelők nagy része a felügyeletére bízott iskolákat vagy éppen nem, vagy csak kivételképen, nem is évenként hanem csak ritkán látogatják, sőt több közszeg panaszodik, hogy a tanfelügyelői intézmény fenállása óta körében tanfelügyelőt nem is látott. A miniszter e rendeletben kiemeli hogy most, midőn már az iskolák és azok tanítói országjárte tekintélyes számra felszaporodtak, nagyon is bekövetkezett az az időpont, melyben az iskola belsőéletével, annak javításával és tökéletesítésével a tanfelügyelőknak illetősen és komolyan foglalkozniok kell, a mit csak gyakori személyes látogatás és közvetlen szemlélet által lehet eszközölni.

A 6-ik járáshírség végre is megvan Rétság, címmel a egyelőre Tereke lakhellyel, míg Rétságon a szűkeges helyiségek rendelkezésre nem bocsáttatnak. Ezen járáshírséghez következő községek csatáltak be; n. m. Rétság, Debercsény, Kis Maros, Verőce, Sende-bely, (Katalin.) Berkenye, Nógrád, D-Jeud, Tolmács, Borsos-Berinko, Nagy-Orossi, Felső és Alsó Szátók, Szenté, A. Bodony, F. Bodony, Kis Ecset, Romhány, Tereke, Bánk, Alsó és Felső Petény, Agárd, Nótince, Horpács, Szántó, Berki, Kosd, Rád, Pencs, Keszeg, Nézza, Legénd, Alsó és Felső Szécsenke, Alsó és Felső Sáp. Most már csak az a kérdés, ki lesz a rétsági illetve a terekei járáshíró?

A szőlőfűrdőben a vendégek száma tolvást gyarapodik: volt olyan hét is mikor 60 volt a vendégek száma. Mind a 60-nak azonban az a panasa, hogy a fürdő szobák nincsenek kellőleg berendezve, a hogy a vízcsövek miserabilis állapotban vannak.

A nógrád-egyei tantestület nógrád járási köré folyó évi július hó 27-én Verőcse, a ref. néptanoda helyiségében gyűlést tart, melyre a kör tagjai, valamint a tanügy barátok tisztelettel meghívataknak. Tárgyak: 1. Előzői megnyitó és jelentés. 2. A múlt évi közgyűlés könyvének felolvasása. 3. A múlt évben Losonczon tartott tantestületi gyűlés könyvének bitelése. 4. Előadások. Értekezések. 5. Az országos tanítói árva mezbásra gyűjtés. 6. Több évről elmaradt tagsági díjak befizetése. 7. Folyó ügyek tárgyalása. 8. Indítványok. 9. Az esztog Verőcse tartandó tantestületi gyűlés, helyisége, és a megjelenendő tagok elszállásolása tárgyában előleges értekezés. 10. A jövő gyűlés helyiségének meghatározása. Dió Jendn 1885. július 13-án. Orozy Pál kör. elnök.

